

Ku2020/01900
Kulturdepartementet
ku.remissvar@regeringskansliet.se
ku.csm@regeringskansliet.se

Kulturrådets yttrande över remiss av Institutet för språk och folkminnets förslag till handlingsprogram för bevarande av de nationella minoritetsspråken finska, jiddisch, meänkieli och romska

Kulturrådet har getts tillfälle att yttra sig om remiss av Institutet för språk och folkminnets förslag till handlingsprogram för bevarande av de nationella minoritetsspråken finska, jiddisch, meänkieli och romska.

Kulturrådets utgångspunkter

Kulturrådets uppdrag utgår från de nationella kulturpolitiska målen. Myndigheten verkar för kulturens utveckling och tillgänglighet genom att fördela och följa upp statliga bidrag och genom andra främjande åtgärder.

Kulturrådet har i uppdrag – formulerat i myndighetens instruktion, bidragsförordningar och regleringsbrev – att främja de nationella minoriteternas och det samiska folkets språk och kultur. Det handlar både om att stödja gruppernas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur i Sverige, och att verka för att kulturinstitutioner och andra aktörer i samverkan med grupperna ska synliggöra och på annat sätt främja minoriteternas kultur, och kulturarv.

Kulturrådet har ett särskilt ansvar enligt förordning (2010:1058) om statsbidrag till litteratur, kulturtidskrifter och läsfrämjande insatser samt regleringsbrev att främja utgivning och distribution av litteratur och kulturtidskrifter, i original samt i översättning, till *samtliga* nationella minoritetsspråk. I uppdraget tar Kulturrådet även hänsyn till utgivning på svenska som bedöms vara av särskild betydelse för de nationella minoritetsgruppernas kultur, historia och identitet. På litteraturområdet finns ett stöd för planerad utgivning av litteratur för nationella minoriteter även ett efterhandsstöd för litteratur som även det omfattar utgivning i original eller översättning till nationella minoritetsspråk. Till de olika litteraturstöden är ett distributionsstöd knutet. Genom distributionsstödet når de titlar som får dessa utgivningsstöd ut till folkbibliotek i hela landet.

I Kulturrådets uppdrag ingår fortsatt att fördela medel för att främja översättning av svensk litteratur i utlandet. Med svensk litteratur avser Kulturrådet litteratur skriven på svenska eller på något av de nationella minoritetsspråken och som är utgiven i Sverige

Kulturrådets insatser bidrar till revitalisering av de nationella minoritetsspråken och stärka den nationella minoritetslitteraturens framtid.

2017–2019 hade Kulturrådet ett särskilt uppdrag att främja ökad utgivning och spridning av litteratur på minoritetsspråk och att tillsammans med romska minoriteten genomföra läsfrämjande insatser. Uppdraget slutrapporterades i mars 2020. Under arbetet framgick att alla nationella minoriteter efterfrågar berättelser med ett inifrånperspektiv, skrivna av personer som identifierar sig som nationell minoritet. Samtidigt framkom önskemål om översättningar av populär litteratur, lättlästa böcker och fler barn- och ungdomsböcker på alla nationella minoritetsspråk. Kulturrådets bedömning är att det behövs ytterligare resurser för att främja utgivning och spridning av litteratur på minoritetsspråk.

Kulturrådets synpunkter

Kulturrådet ställer sig överlag positiv till förslaget till handlingsprogram för bevarande av de nationella minoritetsspråken finska, jiddisch, meänkieli och romska.

Nedan följer några specifika synpunkter på förslaget som rör Kulturrådets verksamhetsområden.

Avsnitt 1.1

Kulturrådet ställer sig bakom förslagen om att en informationsportal med samlad information om de nationella minoriteterna och minoritetsspråken tas fram, drivs och utvecklas samt att en webbutbildning för offentliganställda om de nationella minoriteternas språkliga och kulturella rättigheter tas fram. Dessa förslag kommer att underlätta myndigheternas arbete med frågorna.

Avsnitt 1.2

Kulturrådet ställer sig bakom förslagen att förvaltningsområden för jiddisch och romska etableras enligt nuvarande modell för statsbidrag; att förslag på vilka som ska omfattas utarbetas i samråd med minoriteterna och berörda kommuner och regioner; samt att effekterna av modellen följs upp och utvärderas. Berörda minoriteter har i samråden med Kulturrådet tydligt lyft fram att inrättandet av förvaltningsområden skulle både synliggöra samt stärka deras ställning, kultur och kulturarv.

Avsnitt 5.1

Kulturrådet är positiv till att föräldrar som tillhör en nationell minoritet i så hög grad som möjligt bör få tillgång till Bokstart. Likaså att uppdraget breddas och att nationella minoriteter specificeras och att det ges finansiering för detta. Kulturrådet bedömer att ett gemensamt uppdrag med Socialstyrelsen och Skolverket är nödvändigt för att i hög grad nå fram till föräldrar som tillhör en nationell minoritet.

Kulturrådet ser även positivt till förslaget att ansvaret för språkstödspaketet bör i samråd med nationella minoritetsföreningar som tagit fram paketet flyttas över till lämplig myndighet samt ges en långsiktig finansiering för att kunna spridas till samtliga

mödravårdscentraler i landet. Språkstödspaketen kan eventuellt samordnas med Bokstartsinformation.

Avsnitt 5.2

Kulturrådet ser positivt till förslaget att Kulturrådets uppdrag att främja utgivning och spridning av litteratur på de nationella minoritetsspråken, både på originalspråk och som översättningar, bör göras långsiktigt. Kulturrådet står även bakom förslaget att stödet breddas till andra insatser än enbart utgivning, t.ex. utbildning av översättare, professionalisering av förlag och olika insatser för att sprida böcker och främja läsning.

2017–2019 hade Kulturrådet ett uppdrag att främja utgivning och spridning av litteratur på nationella minoritetsspråk. I återrapporteringen konstaterades att alla led i kedjan för bokens väg till läsaren måste fungera. De fem nationella minoriteterna och minoritetsspråken har delvis olika behov och hinder. Ett långsiktigt mål med uppdraget var att det finns en välfungerande infrastruktur som möjliggör och underlättar utgivning och spridning av litteratur på minoritetsspråk i Sverige. Läs mer: <https://www.kulturradet.se/globalassets/start/i-fokus/nationella-minoriteter/litteratur-pa-minoritetssprak---aterrapportering.pdf>

Kulturrådet anser att vi redan har ett uppdrag att särskilt främja utgivning av barn- och ungdomslitteratur på de nationella minoritetsspråken, i och med bidragen planerad utgivning för nationella minoriteters litteratur och efterhandsstöd för redan utgiven litteratur. Vi identifierar att utmaningen snarare handlar om att få in fler ansökningar. Det finns även behov av andra insatser för att stötta utgivning av barn och ungdomslitteratur på nationella minoritetsspråk men som inte stöds av Kulturrådets förordningar. Läs mer: <https://www.kulturradet.se/globalassets/start/i-fokus/nationella-minoriteter/litteratur-pa-minoritetssprak---aterrapportering.pdf>

Avsnitt 5.3

Kulturrådet ställer sig bakom förslaget att Kungliga bibliotekets pilotprojekt med en app för att sprida litteratur på samiska och romska utvärderas och bör, om resultatet är gott, på sikt inkludera litteratur och ljudböcker på samtliga nationella minoritetsspråk.

Avsnitt 5.4

I Kulturrådets uppdrag ingår det att verka för nationella minoriteters kultur vilket också inkluderar de nationella minoritetsspråken. Utöver de två bidragsformerna som särskilt riktar sig till nationella minoriteters kultur, projektbidrag och verksamhetsbidrag för nationella minoriteters kultur, beaktar Kulturrådet nationella minoriteters kultur som ett särskilt perspektiv även i övrig bidragsgivning som till exempel inom bild- och form-, teater-, dans- och musikområdet. Vi anser därför att vi redan prioriterar projekt som innefattar de nationella minoritetsspråken.

Kulturrådet kan inom det befintliga kulturskolebidraget prioritera särskilda insatser som ger barn och unga möjlighet att delta i kulturella aktiviteter på minoritetsspråken. Eftersom det är av vikt att de nationella minoriteterna ges inflytande över frågor som

berör dem föreslår Kulturrådet att myndigheten i informationsmaterial om bidraget uppmuntrar till samverkan med minoritetsaktörer när det gäller kulturella aktiviteter på minoritetsspråken eller en kulturyttring kopplad till de nationella minoriteterna.

Handläggningen av ärendet

Detta beslut har fattats av generaldirektören Kajsa Ravin efter föredragning av handläggaren Bella Lawson. I beredningen av ärendet har även handläggarna Mårten Lempert, Anna Hällgren, Nina Suatan och Cecilia Brisander, koordinatorn Luciana Marques samt verksamhetsansvarig Jenny Löfström Ellverson, utredare Fabian Sjö, enhetschefen Lotta Brilioth Biörnstad och stf enhetschefen Susanne Bergström Larsson deltagit.

På Kulturrådets vägnar

Kajsa Ravin
Generaldirektör